

FREMTIDENS PÆDAGOG ER KARRIEREBEVIDST

Hver fjerde pædagog vælger at forlade professionen inden for 10 år. Det er for mange, og der er derfor grund til at se med nye øjne på den pædagogiske profession. Et nyt forskningsprojekt skal kortlægge pædagogers karrierebaner og identificere stadier i karrieren, hvor interessen for faget falder. Det skal gøre os klogere på, hvordan vi holder på pædagogerne.

Af Mathilde Weirsøe

Karriere er normalt noget, vi forbinder med slipsedrenge og multinationale firmaer. Det er ikke noget, vi taler om inden for pædagogprofessionen. Men nu lyder der nye toner fra forskningsverdenen. Et større forskningsprojekt skal afdække pædagogers karrierebaner og samtidig indbringe viden om deres professionelle identitet. Og hvad vil det så sige?

"Når vi taler om pædagogers professionelle identitet, har vi blik for, hvordan pædagogerne selv forstår og beskriver deres arbejde," siger Martin Bayer, der gennem mange år har forsket i læreres og pædagogers professionslæring og karriereforløb.

Siden 1998 har han, sammen med Ulf Brinkkjær, fulgt 500 pædagoger i deres daglige praksis. Empirien danner grundlag for et omfattende forskningsprojekt, der løbende indbringer viden om pædagogers karrierebaner over tid. Projektet omfatter nyuddannede pædagoger, pædagoger, der har været i

faget i fem år, samt nogle der har været pædagoger i 10, 20 og 30 år. Studiet af pædagoger på forskellige stadier i karrieren giver forskerne mulighed for at spore karakteristiske karrierebaner og eventuelt identificere 'kritiske faser', hvor deres professionelle udvikling går helt eller delvist i stå.

"Med forskningsprojektet vil vi finde frem til, hvordan pædagoger udvikler deres professionelle identitet over en årrække. Vi ser på, hvilke forhold der påvirker karriereforløbet, og på om, der sker en forandring i den måde, de gennem hele deres karriere håndterer og forstår deres arbejde på. Det kan gøre os klogere på, hvorfor hver fjerde pædagog forlader professionen i utide," siger Martin Bayer.

PERSONLIGHED BETYDER MEST

Forskningsprojektet bygger på både kvantitative spørgeskemaundersøgelser og kvalitative interview og observationer. I spørgeskemaundersøgelsen har forskerne spurgt pædagogerne, hvad der betyder mest for dem i deres arbejde: 'erfaringer', 'teori' eller 'personlighed'? Det viser sig, at erfaring betyder meget lidt og teori næsten ingenting. Det underer Martin Bayer sig over.

"De bruger jo deres viden og erfarin-

ger i deres arbejde. Det afslører vores observationer og interview. Men de fører det over på deres personlighed, når de besvarer vores spørgeskema. Selv når vi følger dem over et otteårigt forløb, er det deres personlighed, de gentagne gange fremhæver," siger Martin Bayer.

Det vidner om, at pædagoger i vid udstrækning anser deres arbejde for meget praktisk, samtidig med at de ikke tillægger deres faglige viden nogen særlig betydning. Men uoverensstemmelsen mellem pædagogernes egen forståelse, italesættelse af deres arbejde og så den virkelighed, forskerne observerer, hvor pædagogerne tydeligvis også trækker på andet end deres 'personlighed,' skaber et noget broget billede af pædagogers professionelle identitet.

LIVSLANGT KARRIEREFORLØB

Og hvorfor er denne form for forskning i pædagogers professionelle identitet overhovedet relevant? Det er den, fordi pædagogerne tilsyneladende ikke trives med professionen og det, den byder på i dag. Det viser sig konkret ved, at hver fjerde pædagog vælger at pakke sammen og søge lykken andetsteds. Derfor mener Martin Bayer, at der må ske radikale ændringer i pædagogernes egen opfattelse af deres profession. Men han



MARTIN BAYER

Instituttleder på Institut for Kultur og Identitet på RUC. Indtil august 2010 var han i flere år instituttleder på Danmarks Pædagogiske

Universitetsskole, Aarhus Universitet. Martin Bayer forsker i pædagogers og læreres professionslæring og karriereforløb.



understreger, at der skal være reelle karrieremuligheder at stræbe efter.

"Pædagogerne skal gå fra at se deres profession som et livslangt arbejde til at se det som et livslangt karriereforløb. Men det er svært at gennemføre i en profession, hvor faglig og personlig udvikling traditionelt ikke fører til et bedre betalt job med mere ansvar, da fagets flade strukturer ikke indbyder til den form for hierarki. Derfor forbliver udviklingen i pædagogernes karrierebaner horisontale, og det betyder, at selvom man skifter job, så er arbejdet, hverdagsrutinen og ens ansvarsområder så godt som uændret," siger Martin Bayer og henviser til, at selve strukturen i professionen – eller rettere den manglende struktur – spænder ben for ambitionerne om at styrke pædagogernes karrierebevidsthed.

"Pædagoger rammer, ligesom de andre professionsuddannede, hurtigt en 'dead end', hvor de ikke kan komme videre i deres karriere – i hvert fald ikke vertikalt. Det har de senere år givet nogle enorme problemer for professionen – både i forhold til fastholdelse og rekruttering," siger Martin Bayer, der med sit forskningsprojekt også ønsker at levere et væsentligt vidensinput til en mere fundamental diskussion om, hvor pædagogprofessionen skal bevæge sig hen i fremtiden.

MILLENIUM-PÆDAGOGER

Fremtidens pædagog kan forberede sig på en noget anderledes karrierebane, hvis Martin Bayers forudsigelser holder stik. Han forudser, at den nye millenium-generation, som de nyuddannede pædagoger tilhører (de, der er født i 1981 og frem), kalder på en fundamental ændring af professionens struktur og karrieremuligheder.

"Millenium-generationen vil have karrieresikkerhed, forstået som muligheden

for at gøre karriere. De kan ikke affinde sig med at cirkle rundt i de samme karrierebaner i 20 år. Derfor vil vi se en fornyelse af pædagogfaget inden for de næste 10 år. Det vil blandt andet betyde bedre muligheder for efter- og videreuddannelse og for specialisering. Men jeg tror også, vi vil se mere løndifferentiering, hvilket jo ellers er et aldeles tabubelagt område inden for professionen i dag," siger Martin Bayer.

EN SYSTEMATISERET KARRIEREVEJ

'Karriereplan' og løndifferentiering er ikke just de mest anvendte begreber til pædagogers MUS-samtaler. Men det bør de være i fremtiden, mener Martin Bayer. Han understreger, at det ikke blot handler om den enkelte pædagogs karriere, men om hele fagets fremtid.

"Vi skal blive bedre til at systematisere pædagogernes karriereveje. Og med det mener jeg, at nyuddannede pædagoger fra start skal have et overblik over, hvilken retning deres karriere skal gå. Man kan stille det simpelt op og sige: 'Du skal nå de her trin i løbet af din karriere, men vejen dertil må du selv finde'. For pædagogerne skal også selv på banen og sætte deres karriereforløb mere i system med vertikale karriereplaner. Men det kræver som udgangspunkt en diskussion af, hvilken retning deres professionelle identitet skal tage. Derfor må vi også se på selve uddannelsen. Den kan man med fordel gøre mere forskningsbaseret, så den – eller dele af den – foregår på universitetet," siger Martin Bayer.

NY FORSKNING OM PÆDAGOGERS KARRIEREBANER

Forskningsprojektet om 'Pædagogers professionslæring og karrierebaner' er et fortløbende studium, som skal bidrage til at udvikle en empirisk baseret teori om pædagogisk praksis. Det er institutleder Martin Bayer fra RUC og Ulf Brinkkjær, lektor på DPU, Aarhus Universitet, der står bag projektet. De har siden 1998 fulgt 500 pædagoger gennem flere stadier i deres karriere.

Projektet er finansieret af BUPL og skal kortlægge pædagogers karrierebaner i praksis, herunder hvornår og hvorfor de forlader professionen. Formålet er at blive klogere på, hvilken viden og hvilke rationaler pædagoger anvender i praksis og på den baggrund tilrettelægge passende efteruddannelses tilbud.

Læs mere om forskningsprojektet på bupl.dk/forskning

